

ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 4-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN

3093-9089

Бухоро - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 4-Son 2026-yil

**Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy
komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi
№1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan**

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A‘ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta‘limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta‘lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Tadjixodjayev Zokirxo‘ja Abdusattorvich - Texnika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich - pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasini mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta‘limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O‘quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Xamidov Akmal Amrulloevich – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi direktori)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektor).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Rustamov Shavkat Shuhrat o‘g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini professori).

Kosimov Ubaydulla Axrorovich - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Buxoro viloyati Pedagogik mahorat markazi Pedagogika va psixologiya, ta‘lim texnologiyalari kafedrasini mudiri)

Ismatova Dilafuz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasini dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasini dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasida dotsenti).

Mas‘ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasida o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Tadjixodjayev Zokirkhoja Abdusattorovich — Doctor of Technical Sciences, Professor.

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the “Pedagogy” Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Khamidov Akmal Amrulloevich — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Director of the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Shavkat Shuhrat o‘g‘li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the “Psychology” Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the “Psychology” Department).

Kosimov Ubaydulla Axrorovich — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology, Educational Technologies at the Bukhara Regional Center for Pedagogical Excellence.

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Information Systems and Digital Technologies” Department).

Muxtor Hasan o‘g‘li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, “Psychology” Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андрienко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Таджиходжаев Зокирходжа Абдусатторович — доктор технических наук, профессор.

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Хамидов Акмал Амруллоевич — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, директор Центра педагогического мастерства Бухарской области.

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Косимов Убайдулла Ахрорович — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент, заведующий кафедрой педагогики и психологии, образовательных технологий Центра педагогического мастерства Бухарской области.

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

MUNDARIJA:

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
1	<i>G'AYBULLAYEV ALISHER ASADOVICH</i>	MAKTAB UQUVCHILARIDA BULLING XULQ ATVOR SHAKLLANISHINING IJTIMOYIY PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI	11
2	<i>YOQUBJONOVA SEVARA BAHODIR QIZI</i>	PRESERVING THE AUTHOR'S INDIVIDUAL STYLE IN UZBEK TRANSLATION (BASED ON LEE KUAN YEW'S FROM THIRD WORLD TO FIRST)	17
3	<i>IBODULLOYEV NURALI SHERALIYEVICH</i>	PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM JARAYONIDA SAMARDORLIGI VA METODOLOGIK ASOSLARI	28
4	<i>AXMEDOVA ZARRINA JAMILOVNA, NARZULLOYEVA JASMINA JO'RABEK QIZI</i>	IJTIMOYIY TARMOQLARNING O'SPirinLAR PSIXIKASIGA TA'SIRI VA UNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	31
5	<i>QAZOQOV MUXRIDIN HOSHM O'G'LI</i>	ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ У СОТРУДНИКОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ	36
6	<i>SAIDOVA RAYHONA AMON QIZI</i>	BO'LAJAK PEDAGOGLARDA KASBIY FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	39
7	<i>NISHONOVA ZUXRA VOXIDJON QIZI</i>	THE DEVELOPMENT OF THE PHONICS APPROACH AND ITS ROLE IN MODERN EDUCATIONAL PARADIGMS	42
8	<i>SADULLAYEVA SEVARA G'AYRADJONOVNA</i>	TALABALARDA UYQUSIZLIK VA UNING SALOMATLIKKA TA'SIRI	46
9	<i>SAFAROVA ZULFIZAR BOBONAZAR QIZI</i>	BAHOLASH AMALIYOTIDA UCHRAYDIGAN MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	50
10	<i>MAMATOV ALIMARDON SOTVOLDI O'G'LI, SHOMUROTOV ZOVID ZOKIROVICH</i>	PROFESSIONAL DEFORMATION AND ITS CAUSES	54
11	<i>UBAYDULLA AXROROVICH KOSIMOV</i>	KICHIK MAKTAB YOSHIDA AXBOROT QABUL QILISH MODALLIGINING AHAMIYATI	59

T/R	Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Bet
12	<i>XAMIDOV AKMAL AMRULLOYEVICH</i>	KASB TANLASHDA IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARNING O‘RNI	64
13	<i>JAXONOV JAVLONBEK JAMIL O‘G‘LI</i>	O‘SMIRLARDA JINOYAT MOTIVLARI SHAKLLANISHINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	68
14	<i>OSTONOVA LOBAR RASHID QIZI</i>	THE ROLE OF PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL APPROACHES IN THE EFFECTIVE ORGANIZATION OF STUDENTS’ LEISURE TIME	71
15	<i>SAFAROVA ZULFIZAR BOBONAZAR QIZI</i>	MUSTAQIL FAOLIYATNI BAHOLASH TEXNOLOGIYALARI: MUAMMO VA YECHIMLAR	76
16	<i>HAMROYEV JAMSHID O‘G‘LI TEMURBEK</i>	MIGRATSIYA BILAN BOG‘LIQ IJTIMOY SHAROITLARDA O‘SMIRLARNING PSIXOLOGIK MOSLASHUV STRATEGIYALARI.	79
17	<i>OBIDOVA ZILOLA FOZILOVNA</i>	YOSHLAR ORASIDA YUKSAK HUQUQIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK ASOSLARI	83
18	<i>QOSIMOVA SARVINOZ BAXTIYOROVNA</i>	YOSHLAR ONGIDA MANIPULYATSION TA‘SIRLARGA QARSHI IMMUNITETNI HOSIL QILISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI.	86
19	<i>SHODIYEVA UMEDA SHUHRAT QIZI</i>	BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV QOBILIYATNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	92
20	<i>UMARALIYEVA MUNOJATXON MASHRABOVNA, IBRAGIMOVA MUHLISA ISMOILJON QIZI</i>	THE DIFFICULTY OF TRANSLATING HUMOR AND JOKES FROM ENGLISH INTO UZBEK	97

Obidova Zilola Fozilovna

Buxoro davlat pedagogika instituti 2-kurs magistri.

YOSHLAR ORASIDA YUKSAK HUQUQIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK ASOSLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik jihatlari tahlil qilinadi. Huquqiy ong, huquqiy xulq-atvor va ijtimoiy muhitning o‘zaro ta’siri asosida yoshlarning huquqiy madaniyatini rivojlantirish omillari ochib berilgan. Shuningdek, ta’lim tizimi, oilaviy tarbiya va ijtimoiy institutlarning roli ilmiy asosda yoritilgan. Muammoning yechimi sifatida kompleks yondashuv taklif etiladi.

Kalit so‘zlar: yuksak huquqiy madaniyat, yoshlar, huquqiy ong, huquqiy tarbiya, huquqiy xulq-atvor, ijtimoiy-psixologik omillar, ta’lim tizimi, ijtimoiy muhit, fuqarolik pozitsiyasi, huquqbuzarlik profilaktikasi.

Обидова Зилола Фозиловна

Магистрант 2 курса Бухарского государственного педагогического института

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ВЫСОКОЙ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ

Аннотация: В данной статье анализируются социально-психологические аспекты формирования высокой правовой культуры среди молодежи. Раскрываются факторы развития правового сознания и правового поведения на основе взаимодействия социальной среды. Также обосновывается роль системы образования, семьи и социальных институтов. Предлагается комплексный подход к решению данной проблемы.

Ключевые слова: высокая правовая культура, молодежь, правовое сознание, правовое воспитание, правовое поведение, социально-психологические факторы, система образования, социальная среда, гражданская позиция, профилактика правонарушений.

Obidova Zilola Fozilovna

2nd-year Master’s student of Bukhara State Pedagogical Institute

SOCIO-PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF DEVELOPING A HIGH LEGAL CULTURE AMONG YOUTH

Annotation: This article analyzes the socio-psychological aspects of developing a high level of legal culture among youth. It examines the factors influencing legal awareness and behavior through the interaction of social environments. The role of education, family, and social institutions is also highlighted. A comprehensive approach is proposed to enhance legal culture among young people.

Keywords: high legal culture, youth, legal awareness, legal education, legal behavior, socio-psychological factors, education system, social environment, civic position, prevention of offenses.

Kirish. Zamonaviy globallashuv jarayonlari, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda ijtimoiy munosabatlarning murakkablashuvi sharoitida jamiyat hayotining barcha sohalarida huquqiy tartibotning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Bunday sharoitda fuqarolarning, ayniqsa yoshlarning yuksak huquqiy madaniyatga ega bo‘lishi demokratik huquqiy davlat va kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Zero, huquqiy madaniyat nafaqat qonunlarni bilish darajasi, balki ularga ongli ravishda amal qilish, huquq va majburiyatlarni anglash hamda jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasini namoyon etish bilan chambarchas bog‘liqdir. Yoshlar jamiyatning eng faol, ijtimoiy jihatdan harakatchan va o‘zgarishlarga tez moslashuvchan qatlamini tashkil etadi. Ularning dunyoqarashi, qadriyatlari va xulq-atvori kelajak jamiyatining qanday shakllanishini belgilaydi. Shu bois yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirish masalasi nafaqat pedagogik yoki huquqiy, balki chuqur ijtimoiy-psixologik muammo sifatida ham qaralishi lozim. Chunki yoshlarning huquqiy ongini shakllantirish jarayoni ularning individual

psixologik xususiyatlari, ijtimoiy muhit ta'siri, kommunikativ tajribasi hamda qadriyatlar tizimi bilan uzviy bog'liq holda kechadi. Bugungi kunda yoshlar orasida huquqiy bilimlarning yetarli emasligi, qonunlarga nisbatan loqaydlik, ayrim hollarda esa huquqbuzarlikka moyillik kabi holatlar uchrab turmoqda. Bu esa huquqiy tarbiya tizimini takomillashtirish, uni zamonaviy yondashuvlar asosida qayta ko'rib chiqish zaruratini yuzaga keltiradi. Ayniqsa, ijtimoiy-psixologik omillarni chuqur tahlil qilmasdan turib, yoshlarning huquqiy madaniyatini samarali rivojlantirish mushkuldir. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, unda yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirishning ijtimoiy-psixologik jihatlari kompleks tarzda o'rganiladi. Tadqiqot davomida huquqiy ong, huquqiy xulq-atvor va ijtimoiy muhit o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ilmiy asosda tahlil qilinadi hamda mavjud muammolarni bartaraf etishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqiladi.

Tadqiqotning maqsadi – yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik asoslarini aniqlash va uni takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilab olinadi: huquqiy madaniyat tushunchasining nazariy asoslarini tahlil qilish, yoshlarning huquqiy ongiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillarni aniqlash, mavjud muammolarni o'rganish hamda ularni bartaraf etish yo'llarini ishlab chiqish.

Yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni shakllantirish masalasi bugungi kunda jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki aynan yosh avlodning huquqiy ong darajasi, qonunlarga bo'lgan hurmati va huquqiy xulq-atvori jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlashning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, huquqiy madaniyatni rivojlantirishni faqat normativ-huquqiy bilimlar berish bilan cheklash yetarli emas, balki uni ijtimoiy-psixologik jarayon sifatida chuqur tahlil etish zarur.

Huquqiy madaniyat, eng avvalo, shaxsning ichki dunyosi – uning huquqiy ongida shakllanadi. Huquqiy ong esa insonning qonunlarga bo'lgan munosabati, ularni qabul qilish darajasi va ularga amal qilishga tayyorligi bilan belgilanadi. Yoshlar psixologiyasiga xos bo'lgan xususiyatlardan biri – bu ta'sirchanlik va ijtimoiy muhitga tez moslashuvchanlikdir. Shu sababli ularning huquqiy ongini shakllantirish jarayoni ko'proq tashqi omillar, xususan, oila, ta'lim muassasalari, tengdoshlar guruhi hamda axborot makonining ta'siri ostida kechadi. Oila yosh shaxsning dastlabki ijtimoiylashuv makoni bo'lib, unda asosiy huquqiy qadriyatlar shakllanadi. Agar oilada qonunlarga hurmat, adolat va mas'uliyat tamoyillari ustuvor bo'lsa, bunday muhitda voyaga yetayotgan yoshda ham huquqiy madaniyatning mustahkam poydevori yaratiladi. Aksincha, beparvolik yoki qonunlarga mensimaslik kayfiyati mavjud bo'lgan oilalarda huquqiy ongning yetarli darajada shakllanmasligi kuzatiladi. Demak, oilaviy tarbiya huquqiy madaniyatni rivojlantirishning eng muhim ijtimoiy-psixologik omillaridan biri hisoblanadi. Ta'lim tizimi esa ushbu jarayonning institutsional asosini tashkil etadi. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida beriladigan huquqiy bilimlar yoshlarning nafaqat bilim doirasini kengaytiradi, balki ularning huquqiy tafakkurini rivojlantiradi. Biroq zamonaviy sharoitda faqat nazariy bilim berish bilan cheklanib qolish yetarli emas. Yoshlarni real hayotiy vaziyatlarga tayyorlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, interaktiv metodlardan foydalanish orqali ularda mustaqil huquqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu orqali huquqiy bilim amaliy xulq-atvorga aylanishi ta'minlanadi. Yoshlar ijtimoiy muhitining yana bir muhim tarkibiy qismi – bu tengdoshlar guruhidir. Ijtimoiy psixologiya nuqtai nazaridan qaralganda, shaxsning xulq-atvori ko'p jihatdan u mansub bo'lgan guruhning qadriyatlari va me'yorlari bilan belgilanadi.

Agar yoshlar ijobiy, qonunlarga hurmat bilan qaraydigan muhitda bo'lsa, ularning huquqiy xulq-atvori ham shunga mos ravishda shakllanadi. Aksincha, salbiy ijtimoiy guruhlar ta'siri huquqbuzarlik xavfini oshiradi. Shu bois yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy muhitni sog'lomlashtirish muhim vazifa hisoblanadi. Hozirgi davrda axborot texnologiyalarining rivojlanishi yoshlar dunyoqarashiga kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar nafaqat bilim manbai, balki xulq-atvorni shakllantiruvchi vosita sifatida ham namoyon bo'lmoqda. Shu jihatdan qaraganda, raqamli makonda tarqatilayotgan huquqiy axborotning sifati, uning mazmuni va ta'sir darajasi alohida e'tibor talab etadi. Yoshlarning media savodxonligini oshirish, ularni tanqidiy fikrlashga o'rgatish orqali salbiy axborot oqimining ta'sirini kamaytirish mumkin. Yoshlar orasida huquqiy

madaniyatni rivojlantirish jarayonida uchrayotgan muammolar ham mavjud. Jumladan, ayrim hollarda huquqiy bilimlarning yuzaki bo‘lishi, qonunlarga nisbatan befarqlik, huquqiy tarbiyaning tizimli yo‘lga qo‘yilmaganligi ushbu jarayon samaradorligini pasaytiradi. Bundan tashqari, ayrim ijtimoiy-iqtisodiy omillar ham yoshlarning huquqiy xulq-atvoriga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun kompleks va tizimli yondashuv zarur. Eng avvalo, huquqiy ta‘limni amaliyot bilan uyg‘unlashtirish, yoshlarni faol ishtirok etishga undaydigan metodlarni joriy etish lozim. Shuningdek, psixologik treninglar, motivatsion dasturlar orqali yoshlarning ichki ishonchini mustahkamlash, ularda qonunlarga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish muhimdir. Oila, ta‘lim muassasalari va jamiyat institutlari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish ham yuqori natijalarga erishishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar orasida yuksak huquqiy madaniyatni rivojlantirish ko‘p bosqichli va murakkab ijtimoiy-psixologik jarayon bo‘lib, u shaxs, jamiyat va davlat manfaatlarining uyg‘unligini ta‘minlashga xizmat qiladi. Ushbu jarayonni samarali tashkil etish orqali nafaqat huquqbuzarliklarning oldi olinadi, balki ongli, mas‘uliyatli va faol fuqarolar jamiyati shakllanishiga zamin yaratiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Mirziyoyev Sh.M.Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.– Toshkent: Adolat, 2023.
3. Odilqoriyev X.T., Tulteyev I.T.Huquqiy madaniyat nazariyasi. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2019.
4. Saidov A.X.Davlat va huquq nazariyasi. – Toshkent: Adolat, 2018.
5. Islomov Z.M.Huquqiy ong va huquqiy madaniyat muammolari. – Toshkent: Fan, 2017.
8. Bandura A.Social Learning Theory. – New Jersey: Prentice Hall, 1977.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy kommunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrda №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: aspec.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 4-Son.